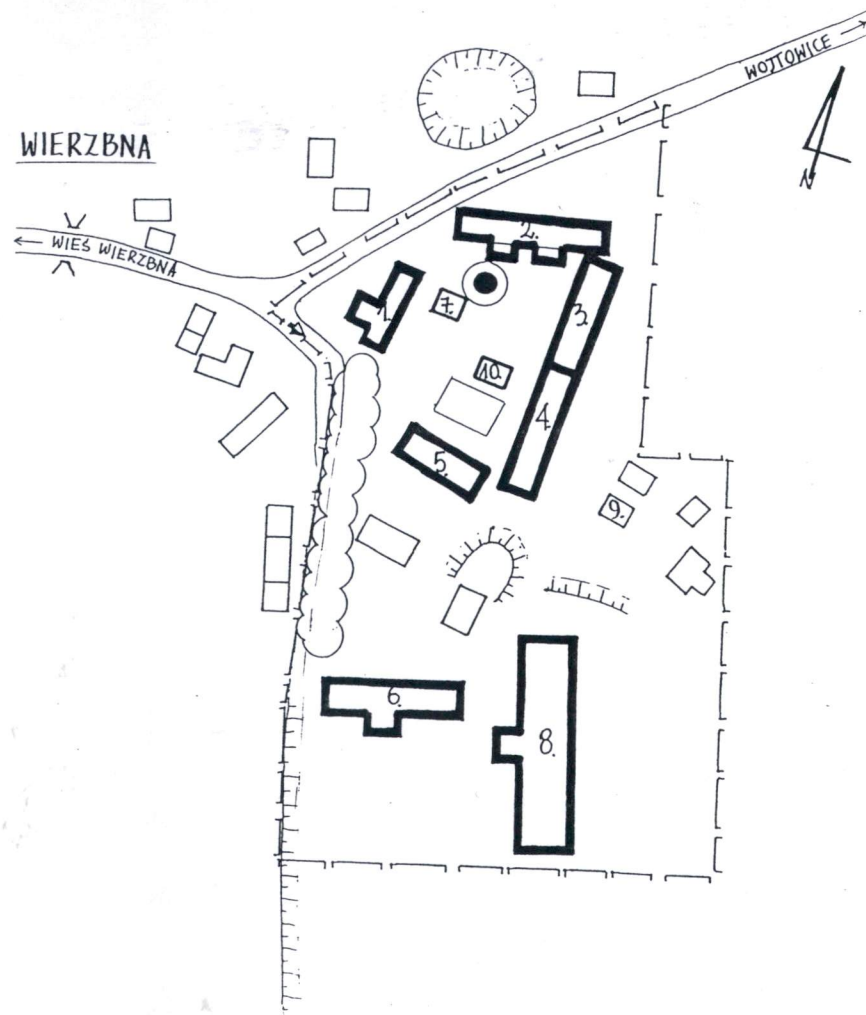

1. Obiekt

435

ZESPÓŁ FOLWARCZNY

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

0 40 80 120 m

LEGENDA:

1. dom mieszkalny
2. stodoła
3. dom mieszkalny
i budynek gospodarczy
4. spichlerz
5. obora
6. stodoła
7. magazyn
8. obora
9. spichlerz /w budowie/
10. wiata

2. Czas powstania

2 poł. XIX w.

3. Miejscowość

WIERZBNA

4. Adres

WIERZBNA

nr hipoteczny 49 - 242 Jędrzejów

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

opolskie

województwo

Grodzów

gmina

pow. BREG

6. Poprzednie nazwy miejscowości

WIRBIN (1379)

WURBEN

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

opolskie

województwo

Grodzów

powiat

8. Właściciel i jego adres

Agencja Własności Rolnej
Skarbu Państwa w Opolu
ul. 1 - go maja 6

9. Użytkownik i jego adres

„GIER - POL” sp. z o. o.
w Gierowie
49 - 242 Jędrzejów

10. Rejestr zabytków

Nr data

Wierzbną (niemiecka nazwa Wurben), istniała już w 1371 r. i nazywała się wówczas Wirbin, w 1379 r. Wirbna. W 1845 r. jej właścicielem był baron Lorenz. Zapewne w tych czasach ukształtował się podstawowy zrąb rozplanowania przestrzennego założenia, skupiającego się wokół trapezowego dziedzińca (widoczny na mapie z 1885 r.). Z czasem zostały wzniesione nowe obiekty, m. in. obora usytuowana na południe od podwórca. W 1886 r. jako właściciel wymieniany jest Karl Hune, majątek należy do tego właściciela do 1898 r.; w tym czasie jego wielkość wynosiła 237 ha, z czego 192 ha pola 13 ha łąki, 29 ha lasy, 3 ha założenie folwarczne. W 1898 r. nowym właścicielem został Georg Behral, wielkość majątku nie uległa zmianie. W XX w. folwark Wierzbną został włączony do majoratu Jędrzejów, a jego powierzchnia wynosiła w 1926 r. 272 ha, w 1937 233, 7 ha. Z lat międzywojennych pochodzi m. in. młyn (pozbawiony dachu), przebudowano wówczas budynek mieszkalny I (być może była to siedziba rządcy) i budynek mieszkalny II (czworak).

Po II wojnie światowej folwark znalazł się w granicach Polski, w województwie opolskim, powiecie Grodków, od 1975 r. w gminie Grodków. Z większych inwestycji przeprowadzanych tu po wojnie wymienić należy budowę wielkiej obory w części póln.-wsch. założenia, zrealizowaną na przełomie lat 60-tych i 70-tych.

Do 1990 r. należał do PGR, obecnie właścicielem jest agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział w Opolu, a użytkownikiem Gierpol Spółka z o. o. w Gierowie.

13. Sytuacja: Zespół folwarczny zlokalizowany jest na wschodnim skraju zabudowań wsi Wierzbną, w rozwidleniu utworzonym przez drogę do Wójtowic i boczną drogę do Jędrzejowa. Zabudowania usytuowane na terenie o dość znacznej deniwelacji, opadającym w kierunku północnym i północno - wschodnim

Kompozycja, osie kompozycyjne: Założenie ma charakter kompozycji zwartej, geometrycznej, zajmuje teren tworzący w ogólnym zarysie figurę zbliżoną do prostokąta. W jego północnej części usytuowany jest trapezowy dziedzińiec, wyraźnie nachylony w kierunku północno - wschodnim. W zachodniej pierzei dziedzińca zlokalizowano dom mieszkalny, zapewne mieszczący pierwotnie siedzibę zarządcy, pierzeję zachodnią zajmuje duża dwukondygnacyjna obora (zob. karta obiektu). We wschodniej pierzei znajduje się duży budynek mieszkalno gospodarczy, a za nim spichrz i pozbawiony dachu młyn. Pierzeję północną zajmuje stodoła. W południowej części założenia, mniej regularnej, oddzielonej lokalną drogą do pól, znajdują się dwie duże obory, ustawione do siebie pod kątem prostym.

Zespół ma charakter użytkowy i pozbawiony jest części ozdobnej oraz świadomie komponowanej zieleni. Brak także wyraźnych osi kompozycyjnych oraz dominant wysokościowych poza widocznym z dala spichrzem.

Wnętrze: Wnętrze kompozycyjne mają charakter architektoniczny, zgeometryzowany, odcinający się od szerokiego krajobrazu otaczających pól.

Bramy: Nie zachowały się dawne damy wiodące do założenia, brak także bram współczesnych.

Ogrodzenie: Nie zachowało się ogrodzenie pierwotne, brak ogrodzeń współczesnych.

Podłoga urbanistyczna: Dziedzińiec oraz wszystkie drogi w założeniu ziemne, nieutwardzone, o stromych podjazdach, po wojnie nigdy nie niwelowane.

Materiał, konstrukcja, architektura: Zabudowa zabytkowa i historyczna murowana, tynkowana, kryta dachówką ceramiczną, bryły prostopadłościennie. Dachy dwuspadowe, równopołaciowe. W skład zespołu wchodzi następujące obiekty: budynek mieszkalny I, budynek mieszkalno - gospodarczy, obora I, obora II, stodoła, spichrz, młyn (bez dachu). W oborze I (zob. karta obiektu) i II zachowały się sklepienia żagielkowe, w pozostałych obiektach stropy drewniane.

<p>14. Kubatura „w kartach szczegółowych”</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa zabudowań gospodarczych ok. 3, 5 ha</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne hodowla owiec, bydła</p>	<p>17. Użytkowanie obecne hodowla bydła</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)</p> <p>W okresie powojennym nie przeprowadzano w zespole żadnych poważniejszych prac budowlanych w obiektach zabytkowych. Przeprowadzano jedynie remonty bieżące, doprowadzono elektryczność z sieci państwowej. Na przełomie lat 60-tych i 70-tych w północno - wschodniej części założenia zbudowano nową wielką oborę.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Jakkolwiek ogólna dyspozycja przestrzenna założenia jest dobrze zachowana, to poszczególne elementy są w złym stanie zachowania. Zabytkowa obora, obecnie wykorzystywana jako magazyn wymaga remontu dachu, więźby dachowej, ścian. Spichrz nie posiada dachu. Uporządkowania wymaga także dziedziniec gospodarczy.</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Przeprowadzić remont zabytkowej obory (po uprzednim opracowaniu dokumentacji), wyremontować, bądź rozebrać spichrz, uporządkować podwórze gospodarcze. Prace prowadzić na podstawie uzgodnionego z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków programu restytucyjnego. Opracować karty ewidencyjne dla pozostałych obiektów w zespole - budynek mieszkalny i mieszkalno - gospodarczy, stodoła, obora II. Objąć ochroną konserwatorską oborę I.</p>			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst **Mgr Antoni Oleksicki, mgr Barbara Tomecka, 14. 09. 1997 r.**

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki **Mgr Antoni Oleksicki, mgr Barbara Tomecka, 14. 0. 1997 r.**

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. **Mgr Antoni Oleksicki, mgr Barbara Tomecka, 14. 09. 1997 r.**

imię, nazwisko, data, podpis

**Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu
Rolno - Spożywczego w Szreniawie**

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

1. Schlechisches Gutter Adressbuch, 1891, 1926, 1937
2. F. A. Zimmermann, Beitrage zur Beschreibung..., Brieg, 1874, t. III, s. 380.
3. F. Triest, Topographisches Handbuch von Schlesien, Breslau, 1861, t. II, s. 1184.
4. T. Chrzanowski, M. Kornecki, Katalog zabytków..., t. 7, z. 3,
Województwo opolskie, Powiat grodkowski, Warszawa 1964

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki: 2

1. Miejscowość..... WIERZBNA	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... Grodków	ZESPÓŁ FOLWARCZNY	fotografie
3. Województwo..... opolskie		

1.

2.

3.

Wkładkę założył: **mgr Barbara Tomecka, mgr Antoni Oleksicki, IX.1997**

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **Muz.Nar.Rolnictwa i Przem.Rolno-Spożywczego**
w Szreniawie

4.

6.

5.

1. Miejscowość

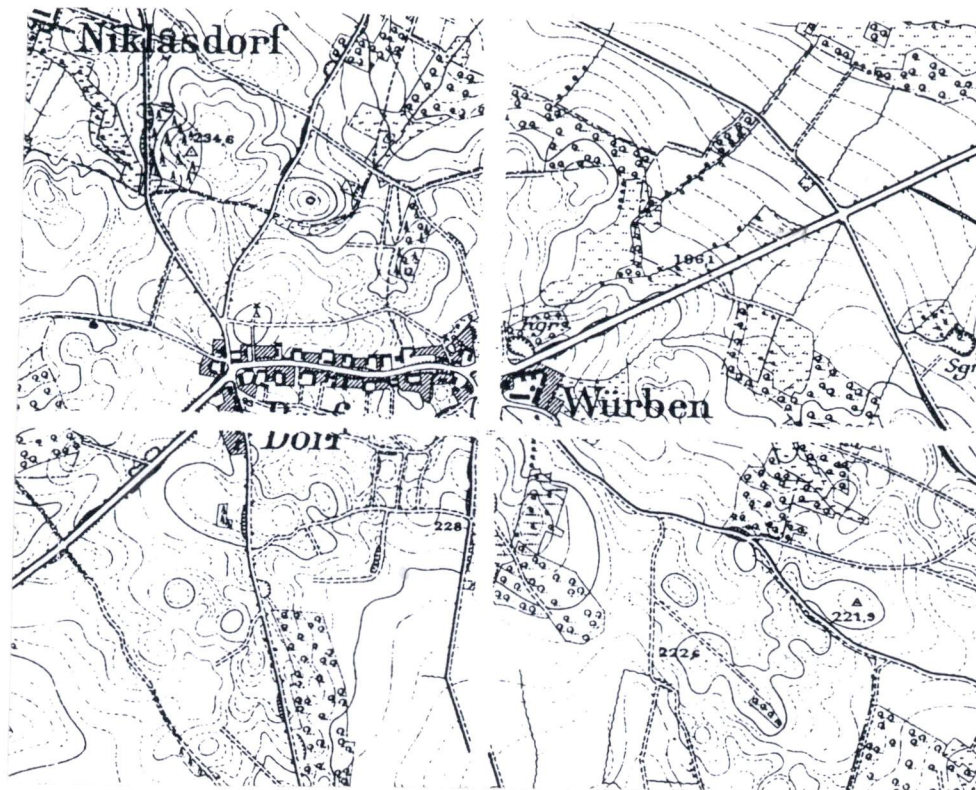
WIERZBNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZAŁOŻENIE FOLWARCZNE

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ORIENTACJA, MAPA NIEMIECKA Z 1885 R., SPIS ILUSTRACJI

Spis ilustracji. Wierzbna. Założenie folwarczne.

1. Widok ogólny założenia od północnego-wschodu.
2. Budynek mieszkalny przy dziedzińcu I-szym.
3. Fragment dziedzińca I -szego Widok od wschodu.
4. Widok od strony północnej starej i nowej obory na dziedzińcu II- im.
5. Widok XIX w obory z dziedzińca II- go.
6. Dom mieszkalny i spichlerz widok od strony wschodniej.

Wkładkę założył: Mgr Antoni Oleksicki, mgr Barbara Tomecka 14.03.1997 r
 (imię nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu
 Rolno -Spożywczego w Szreniawie
 LZGraf. Mapa Podl. z 759 90 5000

